

72

EŠD: 5022

Naselje: **Kobarid**

Občina: Kobarid

Ime: **arheološko najdišče Tonovcov grad**

Področje: A

Obdobje: *pozno rimsko obdobje in zgodnji srednji vek*

Vrsta dela: 4, 7

V letu 2005 je bil zaključen konservatorski projekt prezentacije stavbnih ostalin treh cerkva in memorije (gl. poročila o arheoloških raziskavah Inštituta za arheologijo ZRC SAZU). Projekt je z izhodišči, smernicami in sprotnimi napotki vodila Komisija za konservacijo Tonovcovega gradu pri ZVNKD Gorica (M. Slabe, Iva Curk, S. Ciglenečki, M. Sagadin, I. Bogovčič, J. Hudolin, D. Vuga, N. Osmuk), izvedbo tehničnih rešitev je organiziral Restavratorski center, avtorica projekta zaščitnih stavb je Veronika Ščetinin, u.d.i.a. Vse zahtevne restavratorske posege na zidovih s tako imenovano suho tehniko, z uporabo naravnih, originalu bližnjih materialov je izpeljal Ivan Bogovčič. Pri organizaciji del je bila nenadomestljiva pomoč Kobariškega muzeja, ki je tudi skrbnik spomenika.

Kot je znano, so bili temeljni zidovi cerkva in stavbna notranja oprema izjemno dobro ohranjeni. Odločitev za nadgradnjo zaščitnih stavb je bila posledica izbire med možnostjo prezentacije muzeja na prostem ali trajnejša varianta z nadgradnjo stavbnih ostalin; s tem zadnjim pridobimo tudi varnost in dolgoročno zagotovimo uspešno vzdrževanje originalnih substanc. Prvotni projekt zaščitnih stavb je zajel vse odkopane cerkve; ob pomanjkanju finančnih sredstev je projekt omejen na nadgradnjo na severni in srednji cerkvi skupaj z narteksom. Tlorisa južne cerkve in memorije, ki sta slabše ohranjena, sta zavarovana le z nizko zaščitno nadzidavo temeljev.

Rezultati izbranega konservatorskega pristopa in njegove sorazmerno dosledne realizacije so vidni v posrečenem ustvarjanju notranjega ambianta v obeh cerkvenih prostorih in v možnosti doje-manja celovitosti cerkvenega središča znotraj naselbinskega areala utrdbe.

Nada Osmuk

73

EŠD: 8380

Naselje: **Kobilje**

Občina: Kobilje

Ime: **Kobilje – domačija Kobilje 66**

Naslov: Kobilje 66

Področje: E

Obdobje: *začetek 20. stoletja*

Vrsta dela: 4, 7

V Kobilju, некоč značilni prekmurski vasi, ki je danes močno degradirana z neustreznimi gradnjami in prenovami, se je ohranilo še nekaj tipičnih, predvsem zidanih domačij s konca 19. in začetka 20. stoletja. Stari leseni domovi s slamnatimi strehami so v tem obdobju večinoma že izginili, pomenili pa so tlorisno osnovo za zidane domačije, ki so jih v celoti ali delno nadomestile.

Domačija št. 66 je bila zgrajena leta 1901. Zaradi gmotnega položaja in pomembnosti lastnika, vaškega župana, je bila zasnovana dokaj ambiciozno. Z dekorirano zatrečno fasado stanovanjskega trakta je obrnjena proti cesti; pod skupno streho se bivalni del nadaljuje v gospodarskega, k temu pa je v pravem kotu prislonej delno zidan, delno lesen senik, zaključen s svinjakom. Po dolgem obdobju nenaseljenosti je domačijo sredi devetdesetih let kupila Občina Kobilje ter jo po obnovi namenila za javno funkcijo v okviru občine. Gradbeni posegi na domačiji so se začeli že leta 1997, ko je občina na celotnem objektu obnovila ostrežje in opečno kritino. Na podlagi konservatorskega programa in ob sofinanciranju Ministrstva za kulturo smo v naslednjih letih kontinuirano nadaljevali celovito obnovo in prenovu. V prvi fazi je bilo treba sanirati temelje in vlažne stene ter obnoviti notranje omete, lesena tla, stropove in stavbno pohištvo bivalnega dela. Zaradi dobrega stanja večine obstoječih materialov smo lahko ohranili izvirno substanco in le v manjšem obsegu posegli po identičnih rekonstrukcijah oziroma dodelavah. Ohranili smo značilni primarni tloris ter vse pomembne detajle notranjščine. Pozneje smo na stanovanjskem delu obnovili zunanje omete z obstoječo profilacijo, vhodno stopnišče in vodnjak. Barvo fasade smo na podlagi predhodnega sondiranja določili na novo. Bivalni del domačije funkcioniра v okviru občine kot »tele hiša«.

Ker je v večini gospodarskega dela domačije občina načrtovala namembnost, ki ni ustrezala prvotni rabi, je tu prenova potekala v smislu prilagajanja novi funkciji, kar smo predvideli tudi v konservatorskem programu. Ohranili smo osnovno prostorsko razporeditev gospodarskega trakta, prav tako stavbno pohištvo (okna, zunanja vrata). Po vzoru obstoječih, vendar dotrajanih notranjih vrat v pivnico je mizar izdelal nova, pri čemer je uporabil obnovljeno izvirno okovje. Iz nekdanjega hleva v prostor pred pivnico je